

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: دمیتری نفیودوف (DMITRY NEFYODOV)

برگردان: ا. م. شیری

۲۹ جولای ۲۰۲۳

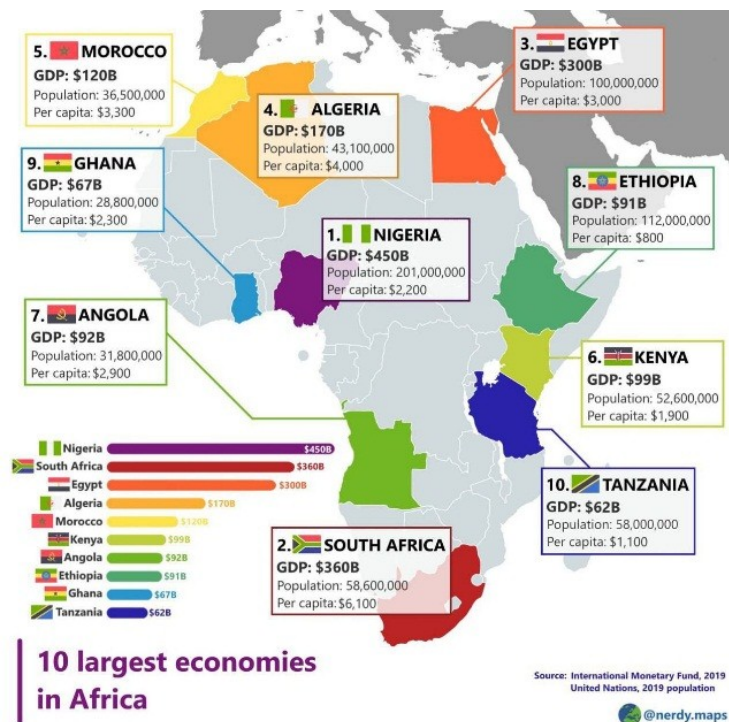
چشم انداز تقویت روابط تجاری و اقتصادی روسیه و افریقا

به استقبال دومین مجمع سن پترزبورگ

اولین مجمع روسیه و افریقا در ماه اکتوبر سال ۲۰۱۹ در سوچی برگزار گردید که در آن رهبران دهها کشور گردهم آمدند و مرحله کیفی جدیدی را در تاریخ تعامل بین فدراسیون روسیه و قاره افریقا رقم زدند. طبق برخی پیشبینیها، قاره سیاه در چند دهه آینده با «تهاجم» جمعیتی برجسته خواهد شد: رشد جمعیتی جدی در ۱۰ کشور رخ خواهد داد که ۶ کشور از آنها کشورهای افریقایی هستند. به گفته کارشناسان مؤسسه مطالعات افریقایی آکادمی علوم روسیه، تا سال ۲۰۳۰ حجم مصرف داخلی کشورهای این قاره به ۲.۲ تریلیون دلار امریکا خواهد رسید (در سال ۲۰۱۷ - ۹۲۰ میلیارد دلار بود).

از آغاز دهه ۲۰۰۰، به رغم ناهمگونی آشکار مناطق کلان مختلف افریقا، پتانسیل جمعیتی و منابع نابرابر کشورهای مختلف، شاخصهای اقتصادی میانگین وزنی، روند رشد پیشرونده نشان دادند. در دوره پیش از همهگیری، تولید ناخالص داخلی قاره به طور متوسط ۵ درصد در سال افزایش یافت، تولید ناخالص داخلی سرانه از سال ۲۰۰۰، دقیقاً ۳۰ درصد و حجم تجارت به طور متوسط ۱۰ درصد افزایش یافت. در همین حال، حجم سرمایه خارجی جذب شده از سال ۲۰۰۰ تا کنون، فقط ۵ درصد افزایش نشان می‌دهد.

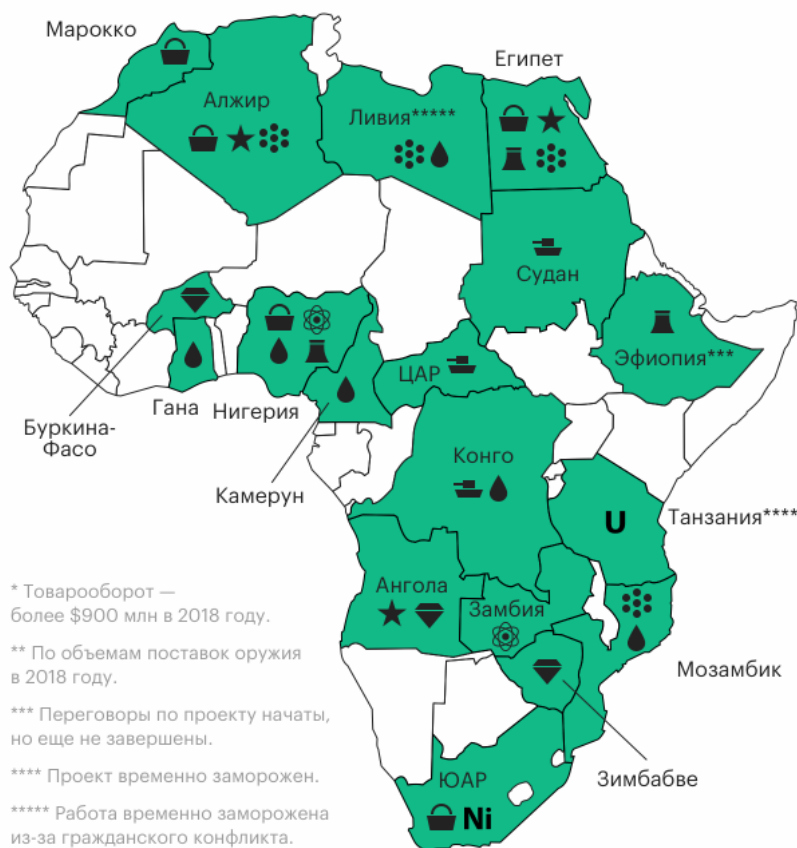

پس از رکود شدید در سال ۲۰۲۰، رشد اقتصادی به تدریج رو به بهبود نهاد و باعث افزایش رقابت بین مراکز قدرت فرامنطقه‌ای گردید که توسط بازیگران جدید فعالانه تکمیل می‌شود. چین، روسیه، ترکیه، و حتی تا حدی ایران، فعالانه وارد «برنامه کاری» آفریقا می‌شوند و با استفاده از مناسب‌ترین ابزارهای قدرت «نرم» و «سخت»، نوادگان خاطره‌شیطانی برده‌داران، استعمارگران و سرکوبگران را، خاطره جنایاتی را که بسختی فراموش می‌شود، به نبرد فرا می‌خوانند. آفریقا علاوه بر فرآیندهای بازبانی پایدار در عرصه اقتصاد، مهمترین و عمدتاً ناشناخته‌ترین کانون طیف گسترده‌ای از مواد معدنی است که در شرایط تشدید تقابل برای دسترسی به منابع مواد خام و مسیرهای حمل‌ونقل آنها، تقاضای زیادی دارند.

یکی از موضوعات کلیدی دومین اجلاس روسیه و آفریقا در سن پترزبورگ در ۲۷ تا ۲۸ جولای، توسعه رویکردهای مؤثر برای گسترش همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای خواهد بود، که مقیاس نسبتاً معقولانه آن گاهی اوقات برای رقابت ناعادلانه و تبلیغات سیاه مورد استفاده قرار می‌گیرد. در عین حال، انکار وجود مشکلات، اعم از عینی و ذهنی، عمدتاً ناشی از شرایط غیرعادی روسیه و سیاست خارجی آن در یک سال و نیم گذشته، در بهترین حالت، می‌تواند غیر جدی و مملو از عقب‌ماندگی در یک مسابقه تنگاتنگ رقابتی باشد.

Партнеры России в Африке

Главные торговые партнеры*	Добыча драгоценных металлов
Главные военные партнеры**	Разведка и добыча нефти
Проекты по строительству АЭС	Разведка и добыча газа
Поставки атомных реакторов	Ni Производство никеля
U Добыча урана	Присутствие российских военных специалистов

Источники: РБК, IHS Jane, «Росатом», АЛРОСА, ФТС, «Норникель», ЛУКОЙЛ

© РБК, 2019

به نظر می‌رسد که در مسأله همکاری روسیه با افریقا، هم اکنون چندین موضوع مرتبط با یکدیگر از بالاترین اهمیت برخوردار است.

اول- صحبت استفاده ناکافی از روابط تجاری در میان است که به طور ایده‌آل برای به حداقل رساندن انواع مختلف «واسطه‌های» سیاه و معاملات «نیمه فراساحلی» مختلف در تجارت روسیه و افریقا طراحی شده و سمیت آن در جریان «معامله غلات» بدنام به طور کامل ثابت شد. تقاضا برای غلات، کودهای کیمیائی و برخی دیگر از محصولات روسیه در اکثر کشورهای افریقائی رو به افزایش است. اما، جغرافیای پیش پا افتاده از حضور واسطه‌های بی‌طرف (نه همیشه)، در مسیرهای بازرگانی مربوطه گواهی می‌دهد (اشاره به ترکیه کافی است که خود به طور فعال و گاه نه کاملاً ناموفق، نه تنها منافع اقتصادی خود، بلکه، خدمات نظامی مرتبط با شرکت‌های نظامی «خصوصی» وابسته به دولت را

ترویج می‌کند). در عین حال، با افزایش قیمت گروه‌های کالائی فوق‌الذکر در امریکای شمالی، استرالیا، ارجنتاین و اتحادیه اروپا، تقاضا برای محصولات مشابه روسیه در کشورهای افریقائی فقط افزایش خواهد یافت.

۵ کشور واردکننده برتر غلات روسیه بر اساس سال

(کشورها بر اساس حجم واردات «از بالا به پایین» تنظیم شده، خط بالائی حداکثر حجم است)

2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
ЕГИПЕТ	ТУРЦИЯ	ЕГИПЕТ	ИРАН
ТУРЦИЯ	ЕГИПЕТ	ТУРЦИЯ	ТУРЦИЯ
САУД.АРАВИЯ	ИРАН	САУД.АРАВИЯ	ЕГИПЕТ
НИГЕРИЯ	БАНГЛАДЕШ	ИРАН	САУД.АРАВИЯ
ИРАН	АЗЕРБАЙДЖАН	БАНГЛАДЕШ	НИГЕРИЯ

در این راستا، لازم به ذکر است که در حال حاضر بنادر تقریباً تمام کشورهای افریقائی برای ارائه خدمات به کشتی‌های روسی و هر کشتی تحت «پرچم بی‌درد سر» حامل محموله‌های روسیه – هم برای عملیات صادرات و واردات در هر دو جهت رفت و برگشت و هم برای ارائه خدمات به صادرات مجدد و واردات موازی به روسیه باز هستند. بی‌تردید، تنظیم موضع مشترک مبنی بر غیرقابل قبول بودن محدودیت‌های یکجانبه با انگیزه‌های سیاسی، بُعد نمادین و عملی مهمی خواهد داشت.

دوم- لازم است تجربه توسعه فعال تحویل مواد خام مورد نیاز به اتحاد شوروی و پس از سال ۱۹۹۱، به روسیه به روش مبادله کالائی که طی دهه‌ها آزمایش شد، مورد توجه قرار گیرد. لازم به ذکر است که این کالاها شامل اکسید آلومینیوم، پشم، پنبه خام، انواع پوست، کف و الیاف نساجی و همچنین قهوه، دانه‌های کاکائو، چای، نخل، روغن نارگیل، شکر خام (برای بارگیری کارخانه‌های قند در ماه‌های دسامبر-مه / جون) و غیره می‌باشد.

سوم- تسویه حساب‌های متقابل با ارزهای ملی تقریباً هرگز در تجارت روسیه و افریقا استفاده نمی‌شد. در ضمن، می‌توان به فرانک غرب و مرکز افریقا که در ۱۴ کشور افریقائی (از جمله، در تسویه حساب‌های بین‌المللی آن‌ها) استفاده می‌شود، نگاه دقیق‌تری کرد. فرانک جیبوتی و اتحادیه جزایر کومور به این نظام ارزی می‌پیوند و نرخ مبادله همه این پول‌ها را خزانه‌داری فرانسه تنظیم و قدرت خرید نسبتاً پایدار آن‌ها را تضمین می‌کند. محاسبات این ارزها با فرانک افریقائی درگیر در مدار را جمهوری خلق چین از دهه ۱۹۷۰ به طور گسترده مورد استفاده قرار داده است. همین امر، به جمهوری خلق چین امکان داد تا اوایل دهه ۲۰۰۰ به یکی از شرکای تجاری کلیدی کشورهای افریقائی، از جمله کشورهای در حال توسعه فعال تبدیل شود.

توسعه طرح‌های تجاری و تدارکاتی سودمند متقابل باعث تسریع ایجاد مناطق آزاد تجاری فدراسیون روسیه و اتحادیه اقتصادی اوراسیا با کشورهای افریقائی می‌شود و کشورهای واقع در مدار گردشی فرانک افریقائی مرکزی نیز به تشکیل آن علاقه‌مند هستند.

تجارت متقابل بین روسیه و کشورهای آفریقائی، که بازارهای آن‌ها از بسیاری جهات به طور ارگانیک یک دیگر را تکمیل می‌کنند، با پتانسیل صادرات تحقق نیافته در تجارت متقابل مشخص می‌شود. بر اساس آخرین داده‌ها (۲۰۲۲)، ظرفیت صادرات تحقق نیافته کشورهای قاره سیاه در بازار روسیه ۱.۹ میلیارد دلار امریکا (داده‌های مرکز بین‌المللی تجارت، ژنیو) برآورد شده است. این در حالی است که کشورهای شمال آفریقا (۸۶۵ میلیون دلار) و شرق آفریقا (۳۷۸ میلیون دلار) دارای بالاترین شاخص می‌باشند. از منظر ساختار تجارت، بزرگترین پتانسیل صادرات تحقق نیافته کشورهای آفریقائی به روسیه، در صدور میوه، مواد معدنی، کاکائو، پنبه و محصولات کیمیائی مشاهده می‌شود.

ظرفیت صادرات تحقق نشده روسیه در بازارهای شمال آفریقا ۳.۹ میلیارد دلار، در شرق آفریقا - ۶۷۴ میلیون دلار، در غرب آفریقا - ۶۰۲ میلیون دلار، در جمهوری آفریقای مرکزی - ۲۴۵.۲ میلیون دلار و در آفریقای جنوبی - ۹۹ میلیون دلار برآورد شده است. از لحاظ ساختار کالائی برای روسیه، بزرگترین پتانسیل صادرات تحقق نیافته همانطور که در بالا ذکر شد، در عرضه گندم و همچنین فلزات آهنی، کودهای کیمیائی، چوب نرم و محصولات حاصل از آن به قاره آفریقا مشاهده می‌شود (طبق همان داده‌های مرکز بین‌المللی تجارت). «برای رشد بیشتر تجارت در شرایط جغرافیای سیاسی کنونی، کشورهای ما به توسعه همکاری در بخش مالی، ادامه کار برای افزایش سهم تسویه حساب‌های متقابل به ارزهای ملی و قابلیت همکاری نظام‌های پرداخت ملی نیاز دارند». فکر می‌کنم که اظهارات فوق‌الذکر دمتری ولواچ، معاون وزیر توسعه اقتصادی فدراسیون روسیه در رابطه با سازمان همکاری شانگهای را می‌توان به طور کامل به پتانسیل تحقق نیافته (فعالاً امیدوارم) به روابط تجاری و سرمایه‌گذاری روسیه و آفریقا نسبت داد.

از نظر تحلیلگران غربی و برخی تحلیلگران روسیه، گسترش نفوذ سیاسی و اقتصادی روسیه در قاره آفریقا عمدتاً با گروه «واگنر» مرتبط است. راز اقدامات موفقیت‌آمیز واگنر در مالی، بورکینافاسو، جمهوری آفریقای مرکزی و در کل منطقه ساحل را تحلیلگران غربی با برخی ویژگی‌های نخبگان محلی که تلاش می‌کنند همه بازیگران خارجی را به سمت منافع خود سوق دهند، مرتبط می‌دانند. فعالیت شرکت‌های نظامی خصوصی راه آفریقا را برای شرکت‌های بزرگ دولتی و خصوصی-دولتی باز می‌کند (به ویژه آن‌هایی که برای تضمین بقای سیاسی و فزینی یک رهبر محلی طراحی شده‌اند). فقط در سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۱۷ روسیه ۱۹ قرارداد با کشورهای آفریقائی در زمینه توسعه روابط بازرگانی خارجی منعقد کرد که حتی در شرایط افزایش شدید فشارهای تحریمی غرب پس از آغاز عملیات نظامی ویژه به منظور

مسدود کردن هر چه بیشتر روابط بین کشورهای افریقائی و روسیه نتوانست از اجرای توافقات همکاری در زمینه آموزش نظامی، پرسنل و تبادل اطلاعات که مسکو با ماداگاسکار و کامرون امضاء کرده است، جلوگیری کند. به موازات این، مقامات سودانی که روند نهائی شدن توافقنامه استفاده از بندر سودان در بحیره سرخ به عنوان پایگاه ناوگان روسیه را به رغم اجاره به مدت ۲۵ سال تحت فشار آشکار امریکا «کند» می‌کنند و همچنین، اوضاع دشوار لیبیا، که ترکیه در آنجا فعالیت می‌کند، جائی برای تردید باقی نمی‌گذارد که «مبارزه برای افریقا» در سال‌های آینده فقط تشدید خواهد شد.

آیا این دعوا به «مبارزه بی‌قاعده» تبدیل خواهد شد یا طرف‌های درگیر همچنان می‌توانند به منافع مشترک برسند؟ نمی‌دانم. اما شکی نیست که امریکا و امارات به غارتگری‌های استعماری ادامه خواهند داد. بر این اساس نیز امیدواریم اجلاس آتی روسیه و افریقا نه تنها راه‌ها، قالب‌ها و مکانیسم‌های خاص اقدامات مشترک را ترسیم نماید، بلکه به هماهنگی بیشتر فعالیت‌های بازیگران غیرغربی، یعنی اعضای سازمان همکاری شانگهای و کشورهای گروه بریکس در جهت افریقا کمک کند.

نقل از: [بنیاد فرهنگ ستر اتیژیک](#)

۵ مرداد-اسد ۱۴۰۲